

A szállítási költségeket Pestig, valamint szintén Pesttől Londonig a kiállító tartozik viselni, várható azonban, hogy a kiállítási cikkeket, mind a vasuti, mind a gőzhajózási társaságok olcsóbbért fogják szállítani, mint más kereskedelmi tárgyakat.

Minden tudakozó levelek a kiállítás ügyében az országos központi bizottmány elült titoknokához (két-nyúl-utca 9. sz.) bérmentesen intézendők.

Kelt Pesten, július 5. 1861.

Jankó Vincze, titkár.

Az országgyűlésből.

Nemcsak mint honfiakat, hanem mint iparosokat is nagy mértékben érdekli t. olvasóinkat az új országház ügye. Köztudomásu, hogy az országgyűlés mindjárt kezdetén főfigyelmet fordított ez ügyre s véleményadásra külön válaszmányt küldött ki. E válaszmány most beadta jelentését, melyet ezennel egész terjedelmében közlünk:

Jelentése az ideiglenes országház építése iránt kiküldött válaszmánynak.

Az 1861-ik év április 9-én tartott II-ik ülés jegyzőkönyvének 10-ik száma alatt nyert megbízás folytán van szerencséje a kiküldött válaszmánynak az építendő ideiglenes országház helyiségét, tervezetét, rajzait és költségvetését illetőleg, jelentését a következőkben előterjeszteni.

A válaszmányhoz következő tervek nyújtattak be: az 1. alatt Metelka ur terve és költségvetése a nemzeti lovardának a képviselőház tanácsstermeivé leendő átalakítása iránt.

Ezen terv szerint a tanácskozási termen kívül még két bizottmányi terem felállítása-terveztetik, a belső felszerelésen kívül... 27,704 frt költséggel, azonban a válaszmányhoz intézett levelében megjegyzi a vállalkozó, hogy, miután a helyiséget felmérte, a költség az előszámításban kitett összegnél többbe kerülne.

A 2. alatt foglaltatik Ybl építész ur azon terve, melyet még január hónapban sz. kir. Pest városához ugyan csak a lovarda átalakítása iránt beadott. Ezen terv szerint gondoskodva lenne a lovarda mellékhelyiségeiben az osztályok tanácskozási termeiről, mi kerülne belső felszerelése nélkül 32,685 frtba.

Miután ezen két tervezet a nemzeti lovarda átalakítására vonatkozik, a válaszmány ezen terveket mellőzendőknek véli, — mert a lovarda helyisége alig lehetne oly módon átalakítható, hogy az egy czélszerű és jó hangzatu helyiséget képezzen, de nem is tartaná kívánatosnak, ha ezen intézet, mely hazafiak áldozatkészsége által alakult, és a főváros egyik oly régen érzett szükségét elégíti ki, a kitzűzött cél-tól talán több évekre elvonatnék, de azért sem véli czélszerűnek, mert ha egyszer előbbi rendeltetésének visszaadatnék, a beruházási s átalakítási költség egészen elveszne.

A 3. alatt tervezetet benyújtá Ganz A. ur, ki mint egy vasöntöde tulajdonosa, ajánlkozik a bemutatott tervezet szerint egy ideiglenes országházat egészen vasból felépíteni, melyben lenne egy 500 kép-

viselőt befogadni képes tanácskozási terem, két előterem és hat bizottmányi helyiség; — kerülne minden belső felszerelési költség nélkül 58,000 frtba, és három hónap alatt elkészülne.

A 4. alatt tervezet a fenemlitett Ybl építész ur által készített egy fából építendő országház iránt, mely a tanácskozási nagy termen, előtermen és mellékelyiségeken kívül még két bizottmányi termet foglal magában, ezen épület belső felszereléssel kerülne 75,343 frt 31 krba és hat hét alatt elkészülhetne.

Az 5. alatt foglaltatik Kauser építőmester ur első tervezete, mely téglából építve az alsóház számára a szükséges osztály-ülési és más megkívántató helyiségeket foglal magában. — Megértvén Kauser ur, hogy ezen általa benyújtott tervezetben még elegendő helyiségek nem foglaltatnak, szives volt a 6. alatt egy, az alsóház számára minden kényelemmel ellátott és jól felosztott tervet benyújtani, melyet felépíteni 10 hét alatt vállalkozik — belső felszerelés nélkül 70,458 frt 3 krért.

A 7. alatti Vieser Ferencz építőmester tervezete egy a felső- és képviselőház számára építendő országház iránt, egészen solid anyagokból tervezve; a 8. alatt foglaltatik a terv mellett beadott emlékirata az építés részletei iránt, mely tervezetben nem csak a két ház számára elég tágas termekről, de minden szükséges előtermek, elnöki, irodai, levéltári, étkezési és egyéb helyiségeken kívül, az alsóház számára 9, a felsőház számára két magán-tanácskozási melléktermekről gondoskodva van.

Vieser ur vállalkozik az egész épületet, úgy mint azt eredetileg tervezé, belső felszerelésén kívül 130,000 frtéért 12 heti határidő alatt tökéletesen elkészíteni.

Ezen tervek feküdvén a válaszmány előtt, mielőtt a válaszmány a tervezetek feletti véleményét nyilvánítaná, szükségesnek tartja megemlíteni, hogy miután tanácskozásai kezdetén remélni lehetett, hogy Erdély és a társországok követői nem sokára megérkezhetnek, gondoskodni kívánt arról is, mikép lehetne rövid napok alatt a muzeumi terem meg bővíteni; ez iránt Ybl építőmester urtól kért véleményt, kinek az ide vonatkozó tervét van szerencséje a válaszmánynak a 9. alatt bemutatni, mely szerint az ülések a terem hosszában felállítatván és az egyik oszlopos karzat helyén folytattatván, 458 képviselő számára elegendő hely lenne; az átalakítás 6,358 frtba kerülne.

Továbbá felmerülvén azon kérdés is a válaszmányi tanácskozások kezdetén: nem lehetne-e oly igazítást vagy építkezést tenni a muzeum épületében, hogy ott a törvényhozás mindkét háza elférhessen.

Ezen terv megoldása végett a 10. alatt készített Ybl építőmester ur egy tervezetet, mely szerint a muzeum előcsarnoka lenne az alsóház számára berendezendő, — miután azonban e helyiségben a hallgatóság-nak helye igen korlátolt lehetne, Ybl építőmester ur a 11. alatt tervezett, az alsóház számára a muzeum udvarában a főépülettel egybeköttetésben álló és a muzeum építészeti modorával megegyező, az emeletig téglából és kőből, azonfelül vasból létesíthető építményt, mely belső felszereléssel 93,000 frtot igényelne. Hasonló, a muzeumépület külső részéhez csatolandó építményről készített egy előrajzot Vieser építőmester ur a 12. alatt, mely az emeletig kemény anyagból, azonfelül vasból építve, 75,000 frtba kerülne.

(Vége következik.)

XIV-ik t. cz. által kilátásba tett a földbirtoki hitelemelésre szolgáló jelzálogi hitelintézet felállításának eszközölését.

Anyagi tekintetben is kiváló fontosságúnak tekinteni odahatni, hogy a nemzeti ipar- és kereskedelemre nagy befolyást gyakorló ki- és beviteli-vámok, most és jövőben, az ország törvényes önállóságának fenntartása mellett, a nemzeti földmívelés, kézmű- és gyár- ipar, úgy a kereskedelem valódi érdekei szerint szabályoztassanak, — tekintettel hazánk és a szomszéd velünk egy fejedelem alatt álló tartományok közötti szoros viszonyra.

A tökéletesített közlekedési eszközöknek terjesztését, különösen a vasut-hálózatnak hazánk fővárosától a magyar tengerpart felé, úgy Erdélyen és a haza éjszaki gyáriparra alkalmas vidékein át leendő mielőbbi kiépítésének előmozdítását.

A kézmű- és gyár- ipar kifejlődését hátráltató akadályoknak és megszorításoknak elhárítását.

„Jelentése az ideiglenes országház építése iránt kiküldött választmánynak.

(Vége.)

Minden beérkezett tervezetet megvizsgálván a választmány, következőkben állapodott meg.

A fa-építményt, mely egyedül a gyors kivitel végett ajánlható, a nagyobb tűzveszély miatt, melynek ily épület kitéve lehetne, de mert télen nehezen levén fűthető, a hidegnek, nyáron a hőségnek ki lenne téve, nem ajánlhatja; a 3% alatti, Ganz ur tervezetét is, mely egészen vasból lenne, s így a tűzveszélynek nem lenne ugyan kitéve, de mivel belső elrendezése a czélnak meg nem felel, és az egészen vas épület a hideg és meleg befolyásának nagyon ki lenne téve, nem ajánlhatja.

Az utóbbi 10., 11. és 12. sz. alatti ideiglenes építményeket a muzeum helyiségén hasonlóképen nem ajánlhatja, mert ha már az ország egy ideiglenes országház építéséről gondoskodik, óhajtanó lenne, hogy a nemzeti muzeum, mint országos intézet, minden helyiségeit a törvény által kijelölt nemes célra ismét kellőleg használhassa.

Ennélfogva a 6% alatti Kauser- és 7% alatti Vieser-féle tervezetek vétetnek leginkább figyelembe.

Beismerve Kauser ur tervének czélszerű belső felosztását, szilárd anyagokból tervezésénél és a kitett árnál fogva ajánlhatóságát, a választmány mindamellett az elsőséget Vieser ur 7% alatti tervének adja, mert:

a) A tervezet szerint mind a képviselő- mind a felsőház gyűlés-termei ugyanazon épületben, de teljesen elkülönözött bejárással létesíthetők, ennél fogva a törvényhozás egyik háza sem lenne kénytelen valamely köz- vagy magán-épületben mint vendég létezni. A muzeum-terem ugyan az esetben, ha a Kauser terve fogadtatnék el, a főrendi tanácskozásnak helyiségeül szolgálhatna; azonban, ha nem is tekintjük azt, mint főnebb említették, miszerint óhajtanó, hogy a muzeum mielőbb saját céljaira háboríthatlanul használja helyiségeit, — miután tapasztalásból meggyőződünk a terem rossz acustikájáról, és azon hősegről, mely minden oldalról elzárt helyzeténél fogva ott nyáron kifejlődik; de a téli időszakra a fűtési készülétek a terem- és előcsarnokokra nézve aligha létesíthetők akképen, hogy

egyrészt a czélnak teljesen megfeleljenek, másrészt azon épületben, hol a nemzet annyi kincsei összehalmozvák, a tűzveszély lehetőségét ne neveljék. Ennélfogva nem javasolhatván a választmány, hogy több évekre a muzeumban az egyik vagy másik ház tanácskozási helyisége legyen, határozottan oly országház építése mellett nyilatkozik, mely mind a két házat kényelmesen befogadni képes legyen, ezen czélnak pedig Vieser terve felel meg, mert:

b) Ezen terv mindazon szükséges helyiségeket, melyek egy ideiglenes országháznál igényeltetnek, magában foglalja, a belső elosztása is czélszerű, különösen a tágas karzatokhoz külön bejárásokkal van ellátva.

c) Külső alakjára nézve is egyszerű, de eléggé csinos modorban tervezeték.

d) A kül-építmény négyszögkövekből, a közép tetőzet vasból tervezetvén, tűzveszélynek alig lenne kitéve; de ha egyszer széjjel szedtetnék is, a négyszögkö és vasanyagok jól értékesíthetők.

e) Végre az ár tekintetében aránylag legjutányosabbnak mondható.

A Vieser ur tervezetét fogadván el a választmány, gr. Andrássy Gyulát és Gorove Istvánt kéré fel a tervezet részleteinek átvizsgálására, mely átvizsgálás után a választmány az eredetileg beadott terv belső elosztására nézve némely módosításokat tétetett, még pedig hogy a termékhez bejárás egyik oldalon a képviselő-, a másik oldalon a felsőház számára czélszerűbben létesíthessék, az épületet ily irányban tartva czélszerűnek felállíttatni; továbbá a köz- belső előtermeket szélesebbre tétetni kíváná, mi által az épület nagyobbodván, ahhoz aránylag néhány ezer forintnyi áremelés fogna megkivántatni. Az ekkép megállapított tervezet a 13% szám alatt foglal- tatik.

Szükséges volt még a helyiség iránt tisztába jöni, — legalkalmasabb helyiségnek találtatván a magyar királyi egyetem volt fűvészkerte, a ház elnökét kérte fel a választmány: tenné magát az egyetem igazgató- tanácsával érintkezésbe, mire a ház elnöke a 14% alatt mellékelt levelét intézé az egyetem igazgatóságához, melyre érkezett válasz a 15% szám alatt foglaltatik, minek értelme szerint a telek használatára nézve akadály fen nem forog.

A most fenálló rendkívüli körülményeknél fogva az országgyűlés még nem tehetvén folyóvá az építésre szükséges pénzüsszegeket, miután az alsó- ház april 9-én tartott második ülése jegyzőkönyvének értelme szerint sz. kir. Pest városa polgármestere által a ház korelnöke előtt készségét nyilvánítá, az ideiglenes országháznak felállítását eszközölni, a város ezen hazafiai ajánl.ánál fogva a ház elnöke főpolgármester urat a 16% alá csatolt levelében nyilatkozatra felkéri, mire a 17% alá csatolt végzés keletkezett.

Mindezek előadása után van szeren séje a választ- mánynak tisztelettel a következőket javaslatba hozni.

Mondja ki a t. ház határozatilag, hogy:

1) A magyar királyi egyetem ajánlatát méltányló elismerésének nyilvánítása mellett elfogadja, és a m. k. egyetemet határozatilag biztosítja, hogy a nemzet- hez illő állandó országház elkészülte után a volt fű- vészkerti telek a m. k. egyetem használatába vissza- bocsátandó lesz.

2) Méltányló elismeréssel fogadja sz. kir. Pest

városa hazafini ajánlatát, mely szerint kész az építésre megkívántató összegeket előlegezni, egyszerűsmind kijelenti, hogy ezen előleg az országos pénztárból a városnak mielőbb visszafizetendő, és a mennyiben ezen előleg az országos pénztárban rövid időn folyóvá tehető nem lenne, a megszavazandó országos adóból fogna kifizettetni.

3) Az ideiglenes országközi tervek közül a Viesser tervét fogadja el a képviselőház.

4) A kivitellel egy, a főrendi és képviselőház által nevezendő 5 tagú választmány bizatik meg, melynek feladata leendő, az építőmesterrel szerződésnek megkötése, a belső felosztás, és felszerelés részleteinek meghatározása, érintkezés sz. kir. Pest városával és a m. kir. egyetemmel, — a költségeknek az országos pénztárból folyóvá tétele, szóval: a kivitelnak gyors és czélszerű eszközlése.

5) Ezen főnebbi határozatok hozzájárulás végett a méltóságos Főrendekkel közlendők.

6) A főrendi hozzájárulás után sz. kir. Pestvárosa és a m. kir. egyetem a reájok vonatkozó határozatokról, — a ház elnöke által hivatalosan értesítendők.

Ezek azon határozati javaslatok, melyeket van szerencséje a kiküldött választmánynak tisztelettel előterjeszteni, azon megjegyzéssel: miszerint óhajtandó lenne, ha az építkezés mielőbb megkezdethetnék, hogy már a téli hónapoktól kezdve a magyar törvényhozás, — ha nem is minden kívánatoknak megfelelő, — de eléggé kényelmes saját házában addig is tarthassa üléseit, míg a nemzet méltóságához illő, állandó országház felépülend.

Pest, június 27. 1861.

Lónyay Menyhért, m. k.
választmányi előadó.

Indítvány.

Tekintettel arra, hogy a tudomány és művészet kifejlődése kérdésében a kezdeményezés a középosztályt illeti leginkább;

hogy e kezdeményezés a magyar közép-osztálynak kötelessége annál inkább, ne hogy joggal mondathassék: Magyarországnak nincsen közép-osztálya;

tekintettel arra, hogy a magyar közép-osztályának municipiumai közt e kezdeményezés főképp saját testületünket, mint honunk fővárosának képviselőségét illeti;

tekintettel arra, hogy a tudományt és művészetet nem lehet jobban pártolni, mint apostolai érdemeinek elismerése, és kellő jutalmazása által;

tekintettel arra, hogy eddig igen távol voltunk az ily jutalmazásnak méltányossága, igazsága és szükségessége elismerésétől;

tekintettel arra, hogy ha a valódi talentumtól az anyagi jutalmat eltagadjuk, a kézművest sokkal jobb anyagi helyzetbe teszszük, mint azt, ki e kézművest úgy szólván, eleveníti;

tekintettel arra, hogy ha a talentummal nem méltányosan bánunk, azt elidegenítjük, és munkálkodása után remélhető hasznunkat magunk megsemmisítjük;

tekintettel arra, hogy jövőre ne lehessen a valódi érdemet csupa szellemi jutalommal tőlünk elutasítani;

indítványozom:

fogadjuk el azon, a külföldön kitűnő sikerrel alkalmazott elvet, miszerint minden építésziközmunkánál a tervező és vezető építésznek jutalma az előleges költségvetésnek bizonyos percentuatiója után határozatik, és nevezünk egy bizottmányt, mely ezen elv alapján részletes javaslatot terjeszzen a közgyűlés elébe.

Henszlmann Imre.

Ezen indítvány Pestvárosának jul. 20-kán tartott közgyűlésén felolvastatott, és az ugyane város legközelebbi közgyűlésén tárgyalatni fog.

A gazdasszonykodási és házi-ipar első kiállítása.

1861. évi aug. 24-től sept. 2-ig Pesten a Beleznay-kertben.

Hazánkban már évek folytán rendezett gazdasági kiállításokon nem kis mérvben képviselt gazdasszonykodási- és házi-ipar költé fel azon szellemet, mely a nemzet gazdasszonyai egyesületében megtestesült.

A tér ekként megnyitva levén, nemzeti gazdaságunk öregbitéséhez: a kiméletes fogyasztás, a nyers terményeknek házi feldolgozásávali értékesítés és a házi iparnak jövedelmeztetésével — járulni — a magyar feleségnek is kötelessége; s hogy eme honleányi kötelességünknek megfelelhessünk, mindenekelőtt szükségesnek tartjuk házi iparunk vidékenkinti mi-benállásáról tájékozást szereznii, hogy az előmeneteleket és hátramaradásokat, hasznos ujitásokat és káros előitéleteket s különösen a vidéki viszonyokkal megférő szokásokat felismerve, irányt nyerjünk a hasznosok utánzására, a károsoknak kerülésére s különösen a sikeres ujitások terjesztésére, — s mind ezt legbiztosban elérhetjük egy — az ország fővárosában rendezendő gazdasszonykodási és házi-ipar kiállításával, mely alkalommal tartandó közgyűlésünk véglegesen megalakulandván, házi tüzhelyeink és családi körünkben hasznos foglalkozásunk irányadójaul és egyetemes működésünk kapcsául a központi képviselőlet megválasztandó léssen.

1861. évi aug. 24-től septemb. 2-ig Pesten a Beleznay-kertben.

A kiállítás programja.

I. A kiállítás megnyitvatik 1861. aug. 24-én d. e. 9 órakor a Beleznay-kert helyiségeiben (Pesten a ke-repesi uton) és naponkint d. e. 9 órától esti 7 óráig nyitva marad september 2-káig.

II. A kiállítás czélja levén az ismeretterjesztés és alkalom a czélszerű beszerzésekre, mi végből a kiállított tárgyak szabad adás-vétele mellett naponkinti sor-solás is rendeztetik.

III. A kiállítás tárgya minden, mi a nő gazdasszonykodási iparához tartozbatik, különösen:

1) Női kézi munkák: varrások, himzések, minden néven nevezendő műmunkák, — azontul kender, len, selyem, ezekből készült fonál, czérna, szövetek, tekintettel ez utóbbiak mosására, s egyebek.

2) A kert terményei nyersen és feldolgozva, névszerint:

a) Mindennemű gyümölcs üde állapotban, különö-